

Strategie rozvoje a vize Mateřské školy, České Meziříčí okres Rychnov nad Kněžnou, příspěvkové organizace

Údaje o škole

NÁZEV ŠKOLY: Mateřská škola, České Meziříčí

SÍDLO ŠKOLY: Osvobození 250, České Meziříčí, 51771

KONTAKTY: e-mail: cerna.mscm@seznam.cz,

web: <http://www.mscm.cz/>

REDIZO: 600096815

IČO: 70156506

IZO: 107585502

STATUTARNÍ ZÁSTUPCE ŠKOLY: Jana Černá

Projednáno na pedagogické radě: 30.8.2023

Projednáno se zřizovatelem: 19.6.2023

Obsah

- 1/ Úvod
- 2/ Charakteristika školy
- 3/ Analýza současného stavu
- 4/ SWOT analýza
- 5/ Závěr

1/ Úvod

Koncepce a strategie rozvoje mateřské školy stanovuje vize a cíle, které pedagogové plánují učinit v souladu se zásadami vzdělávání a s přípravou dětí na budoucnost. Ukazuje směr vývoje, jakým se chce naše mateřská škola v horizontu 5 let posunout. Je zpracována na základě zjištění aktuálního stavu mateřské školy podrobnou analýzou realizovanou dotazníkovým šetřením pedagogů a zákonných zástupců. Je dokumentem, který je otevřený trendům ve vzdělávání a společnosti. Je dostupná zákonným zástupcům dětí, kteří se mohou aktivně podílet na jejím znění a plnění. Cílem koncepce je zvýšení kvality výchovy, vzdělávání a celého chodu mateřské školy jako celku. Pro dítě předškolního věku je důležité, jak se v mateřské škole cítí, a proto je našim cílem vytvořit pro děti prostředí příjemné, klidné, bezpečné, motivující a plné radosti. Mateřská škola musí mít neustálý zájem o to, aby každé dítě na konci předškolního období získalo přiměřenou fyzickou, psychickou a sociální samostatnost v rozsahu svých předpokladů a individuálních možností. Aby ji veřejnost viděla a hodnotila pozitivně. Mateřská škola průběžně sleduje informace podstatné pro své další směřování a bude je v aktualizacích koncepce a strategie zohledňovat.

2/ Charakteristika školy

Naše příspěvková organizace je právním subjektem od 1.1.2003. Jejím zřizovatelem je Obec České Meziříčí. Cílová kapacita MŠ je 98 dětí. Stravování zajišťuje školní jídelna s kapacitou 110 stravovaných osob a je součástí MŠ.

V posledních letech počet podaných žádostí o umístění dětí převyšoval danou kapacitu školy. V roce 2019 se nám podařilo získat dotace na přístavbu jedné třídy. Ve čtyřech odděleních pracuje s dětmi 10 pedagogických pracovníků 3 asistenti pedagoga a školní asistent. Provoz školy pomáhají zajišťovat 5 provozních zaměstnanců a hospodárka školy. Předškolní vzdělávání probíhá ve čtyřech třídách MŠ, do kterých jsou děti rozděleny podle věku. Čtvrtou třídu, která je umístěna v budově ZŠ, navštěvuje 26 dětí nejstarší věkové skupiny. V této třídě se občas objevují organizační nedostatky – přechody dětí na školní zahradu a různé akce, přenášení pomůcek, užší kontakt s paní učitelkami i rodiči. Zároveň toto odloučené pracoviště skýtá předškolákům lepší adaptaci a usnadní jim vstup do 1. třídy – úzká spolupráce s paní učitelkami, společné akce. Zvykají si na prostory základní školy, chodí se tam i stravovat. I základní škola má v současné době nedostatečnou kapacitu a prostory MŠ bude v době dvou let potřebovat. V současné době řešíme se zřizovatelem prostory, kde by se čtvrtá třída mohla vybudovat.

Provozní doba MŠ je od 6.00 do 16.00 hodin.

Součástí MŠ je rozsáhlá školní zahrada, která rovněž prošla velkou úpravou.

3/ Analýza současného stavu

3.1 Oblast materiálně technická:

Naše mateřská škola má ve znaku semafor, dle barev na semaforu jsou rozlišené i jednotlivé třídy. 1. třída - Červená (nejmladší děti), 2. třída - Zelená (střední děti), 3. třída - Žlutá třída (předškoláci). Ve třídách tato barva převládá, usnadňuje dětem orientaci po budově, přibližuje jim časoprostorovou orientaci. Všechny třídy, chodby i ložnice jsou esteticky a s citem vybavené. Mateřská škola má dostačující prostory pro čtyři třídy, které mají takové prostorové uspořádání, které vyhovuje nejrůznějším skupinovým i individuálním činnostem dětí. Má prostorné a světlé herny, které slouží pro všechny pohybové aktivity, námětové hry, volné hry, řízené činnosti, je vybavena tělocvičným náradím a náčiním, které splňuje požadované bezpečnostní limity.

Všechny třídy jsou vybaveny dětským nábytkem vyhovující hygienickým předpisům a respektující bezpečnostní a hygienické požadavky. Nábytkové sestavy mají police a zásuvky na hračky pro děti snadno dostupné. Hračky, knížky, náčiní a pomůcky jsou umístěny tak, aby k nim měly děti volný přístup, pokud ne, je vždy nápomocna paní učitelka. Umístěny jsou tak, aby je dobře viděly a zároveň se vyznaly v jejich uložení; jsou stanovena pravidla pro jejich využívání učitelkami i dětmi (individuální pravidla každé třídy).

Prostředí je upraveno tak, aby dětské práce byly přístupné dětem i jejich rodičům. Hračky, knížky, náčiní a pomůcky jsou ve třídě rozmístěny do tzv. zájmových koutků, koutek polytechniky, koutek loutek - divadlo, koutek jemné motoriky, logo koutek, koutek konstruktivních stavebnic, koutek přírody, aj. kde děti mohou prožívat námětovou spontánní i řízenou činnost. Hračky odpovídají potřebám, počtu a věku dětí, jsou průběžně opravovány a doplňovány.

Na třídách je k dispozici dětem i učitelkám audio vizuální technika (TV, notebooky, tablety, interaktivní tabule, digitalizační hry, aj.)

Třídy jsou vybaveny klavírem nebo varhany, které využívají paní učitelky a drobnými dětskými hudebními nástroji. Pro pohybové aktivity dětí školka disponuje lehkým, přenosným vybavením (balanční sety, obruče, míče, žíněnky, kužely, tyče).

Ložnice jsou vybaveny lehátky pro děti, které jsou přizpůsobeny antropometrickým požadavkům, dětským ložním prádlem, téměř všechna lehátka jsou rozložena stabilně. Ve dvou třídách jsou stabilní ložnice a ve dvou třídách se rozkládají lehátka. Povlečení je vybíráno a nakupováno s obrázky lákavými pro dětský odpočinek.

Všechny výše uvedené prostory jsou vybaveny koberci, jsou světlé, vzdušné, dobře a bezpečně větratelné, vytápěné radiátory s ochrannými kryty.

Sociální zařízení: děti 1. a 2. třídy používají toalety přes chodbu, stávající prostory tomu nedovolují jinak. Sanitární technika vyhovuje hygienickým požadavkům. Tam, kde to prostory dovolují jsou dětská WC oddělena zástěnou, ke každému umývadlu je dětem k dispozici zrcadlo a tekuté mýdlo v dávkovačích, každé dítě má svůj ručník a hřeben.

Šatny dětí jsou umístěny v přízemí, děti se přezouvají a převlékají ve své šatně, která je vybavena věšáčky a botníky. Všechny prostory jsou vytápěné radiátory a dobře stíratelné.

Školní zahrada je prostorná, s bohatou zelení a hodně prostoru pro hry a pohybové aktivity dětí. Zahrada je vybavena: 1 pískoviště, 1 kamínkoviště, 1 domeček, altánek, skluzavka s houpačkou, 2 pružinová houpadla, 2 vertikální hry (piškvorky a pexeso) a dopravní hřiště, které využíváme téměř denně. Pro některé činnosti jsou využívány sezónně dětské stoly s lavičkami. V roce 2020 byl uskutečněn projekt na školní zahradu, který byl hrazen z dotací EU, MMR. Dopravní hřiště bylo vybudováno ve spolupráci automobilky Kvasiny. Všechno vybavení splňuje bezpečnostní požadavky a podléhá pravidelné roční revizi. Altán doplňujeme vnitřním vybavením tak, aby lépe sloužil jako venkovní učebna. Na školní zahradě mají děti možnost pitného režimu zakoupením pítka, dále je zbudované zahradní WC. K 31.8 byla dokončena rekonstrukce septiku pro lepší využití. Dále máme možnost využívat nové hřiště při základní škole.

3.2 Oblast personální

V současné době pracuje v mateřské škole 10 pedagogických pracovníků. 9 má odbornou kvalifikaci, 1 studuje dálkově poslední ročník předškolní pedagogiku. Celý pracovní tým zaměstnanců mateřské školy funguje na základě jasně vymezených a společně domluvených pravidel. Všichni pracovníci znají své povinnosti, pravomoci a úkoly, které jsou jasně vymezeny. Celý pracovní tým zaměstnanců mateřské školy funguje na základě jasně vymezených a společně domluvených pravidel. Pedagogičtí pracovníci se sebevzdělávají, ke svému vzdělávání přistupují aktivně. Paní ředitelka podporuje profesionalizaci pracovního týmu, sleduje udržování a další růst profesních kompetencí pedagogických pracovníků a sebe sama, vytváří podmínky pro další systematické vzdělávání.

Přímá práce s dětmi je organizována tak, aby byla dětem vždy a při všech činnostech zajištěna optimální pedagogická péče a splňovala bezpečnostní požadavky. V mateřské škole je zajištěn dostatečný překryv přímé pedagogické činnosti učitelů ve třídě. Pedagogičtí pracovníci i provozní zaměstnanci jednají, chovají se a pracují profesionálním způsobem, tak aby byli v souladu se společenskými pravidly, pedagogickými a metodickými zásadami výchovy a vzdělávání předškolních dětí.

Specializované služby, jako logopedie, rehabilitace či jiná péče o děti, předškolní pedagog nevykonává (je zajištěna ve spolupráci s příslušnými odborníky), pokud k nim není dostatečně kompetentní a v oboru kvalifikovaný. Naše mateřská škola aktivně spolupracuje s PPP a SPC.

Návrhy pro zlepšování podmínek vzdělávání paní ředitelka uplatňuje průběžně.

3.3 Oblast výchova a vzdělávání

Základní obsah předškolního vzdělávání v naší mateřské škole byl stanoven tak, aby navazoval na současné trendy ve vzdělávání, respektoval věk, předpoklady, individuální zvláštnosti dětí a byl v souladu s RVP PV. Jednotlivé oblasti vzdělávání reflektují vývoj dítěte, jeho přirozený život, zrání i učení. Tyto oblasti vzdělávání jsou vzájemně propojeny a ovlivňují se. Obsah jednotlivých oblastí se prolíná, prostupuje, vzájemně se podmiňuje a doplňuje.

ŠVP MŠ má název „Kdo chce poznat celý svět, půjde s námi tam i zpět“ Tímto programem chceme docílit toho, aby dítě rozvíjelo svou osobnost, utvořilo si kladný vztah k mateřské škole, poznávalo prostředí naší vesnice, seznámilo se s kulturními tradicemi společnosti, posílilo vztah k místu, kam patří, tedy ke svému domovu, rodině a městu. Zaměření mateřské školy vychází z výchovných a vzdělávacích potřeb dětí, z kulturních tradic naší společnosti, z možností, které nám nabízí naše vesnice, a ze spolupráce s kolektivem. Učit dítě na základě vlastního prožitku, vycházet z věkových zvláštností dětí a individuálních předpokladů. Podporovat děti ve zvědavosti a spontánních nápadech, poskytovat dostatek prostoru a dětské plány, zajistit dětem možnost se projevit. Využívat metodu tvořivé improvizace, učit dítě umocňovat jeho zážitek (komunitní kruh), zařadit gramotnosti a vytvořit pro děti poznávací koutky. Důraz klademe na pozitivní hodnocení, kterým sledujeme pokrok každého dítěte. ŠVP MŠ je zpracován v programu Inspis. Témata jednotlivých integrovaných bloků jsou dětem blízká a vycházejí z okolního dění. Díky opětovnému proškolení pedagogických pracovníků v oblasti tvorby ŠVP MŠ v programu Inspis byly shledány nesrovnalosti v obsahu vzdělávání a zpracování integrovaných bloků. Dle nově zjištěných poznatků byla provedena oprava a všechny stanovené kategorie jsou v souladu s RVP PV. V současné době nově ověřujeme v praxi třídní program generovaný v programu Inspis. V

souvislosti s aktualizací ŠVP MŠ bude probíhat ověření ve všech povinných částech a aktualizace diagnostických listů tak, aby byly v souladu s obsahem a očekávanými výstupy jednotlivých integrovaných bloků.

3.4 Oblast organizační

Organizování činnosti vychází z plánování a řídí se vnitřními normami a směrnicemi. Školní řád vznikl ve spolupráci všech zaměstnanců mateřské školy a bral v úvahu reálné požadavky zákonných zástupců. Jednotliví zaměstnanci mají stanoveny pracovní náplně a každý rok zpracovávají plán práce na školní rok, podle kterého se činnosti v MŠ řídí. Kontrolní činnosti zahrnují celou organizační strukturu MŠ. Pravidelný řád provozu tříd je nastaven tak, aby se při řízených činnostech starších dětí a v době pobytu venku všech tříd učitelé překrývali. Tohoto stavu nelze dosáhnout v případě absence pedagogů. Harmonogram dne je přizpůsoben aktivitám dětí, respektuje jejich individuální potřebu pohybu, umožňuje pedagogům plně se věnovat dětem a jejich vzdělávání. Na děti se občas z důvodu realizace nadstandardních aktivit spěchá, jejich hra je přerušena bez možnosti dokončení. V případě vysokého počtu dětí na třídě je obtížné zajistit klidnou zónu pro realizaci aktivit vyžadujících pozornost a soustředění. Je vypracován plán bezpečnostních opatření při práci s dětmi v mateřské škole a plán v oblasti primární prevence a nežádoucích patologických jevů tak, aby byla zajištěna bezpečnost dětí i zaměstnanců.

3.4 Spolupráce se zákonnými zástupci dětí a organizacemi

Zaměstnanci MŠ usilují o vytváření vzájemných partnerských vztahů mezi školou a zákonnými zástupci. Vzájemné vztahy zákonných zástupců dětí a zaměstnanců MŠ jsou dobré a konstruktivní. MŠ informuje zákonné zástupce o programu, který dětem nabízí, a snaží se je zapojit do příprav a realizace činností souvisejících se vzdělávacím obsahem. Zaměstnanci plánují zlepšení v oblasti předávání informací o neplánovaných změnách v organizaci chodu MŠ a aktivitách realizovaných v souvislosti se svátky a tradicemi v dostatečném časovém předstihu. Pedagogové informují zákonné zástupce o obtížích dítěte, v případě potřeby konzultují společný postup, či odbornou pomoc. Nedostatky sledujeme v oblasti prevence rozvoje obtíží negativně ovlivňujících přirozený vývoj dítěte.

Spolupráce se základní školou je na velmi dobré úrovni. Vzájemně podporujeme dobré vztahy, umožňují nám návštěvu školního hřiště a zahrady, odborných učeben a společně se účastníme školních akcí a návštěvy 1. třídy.

Na dobré úrovni je rovněž spolupráce se zřizovatelem po stránce finanční podpory i podpory vzájemné spolupráce. V rámci akčního plánování MAP zjišťuje potřeby škol a efektivně na ně reaguje. Investice míří do oprav, rekonstrukcí, podporuje rovněž sportovní a rekreační aktivity dětí a jejich výchovně vzdělávací proces. Úzce spolupracujeme s místní knihovnou a ZUŠ. Pořádáme vystoupení pro domov seniorů – Bela.

3.6 Vize a dílčí cíle

Chceme, aby naše škola byla pro všechny děti místem, kam budou rády chodit. Místem, které je vstřícné a otevřené pro vzájemné učení, osobní rozvoj a seberealizaci. Místem, kde se budou cítit bezpečně a spokojeně, kde získají základní vzdělání. Chceme plynule navázat na současný stav a posouvat kvalitu školy na stále vyšší úroveň a vzdělávací proces, orientovat se na vytváření podmínek pro všestranný rozvoj dětí a jejich uplatnění v dalším životě.

Cílem školy je rozvíjet osobnost samostatného, zdravě sebevědomého, tvůrčího jedince cestou přirozené výchovy. Naučit děti základním schopnostem a vybavit je dovednostmi důležitými pro celý další život.

V naší MŠ se snažíme zajistit pocit bezpečí a jistoty a zároveň se přizpůsobovat životu s ostatními dětmi. Ráda bych, aby pod mým vedením práce na MŠ směřovala k dobré úrovni výchovně vzdělávací práce, nadále udržovala stejnou kvalitu předškolního vzdělávání, aby byly děti připraveny, jak na vstup do školy, tak i do života. Vážily si vlastní práce, ale i práce druhých, měly pěkný vztah k přírodě a chránily si své zdraví.

Směr rozvoje výchovné činnosti v příštím období chceme zaměřit na zdravý životní styl (zdravý pohyb, zdravá výživa, zdravé návyky, vnitřní pohoda a zdravé prostředí). Dále pak na bezpečnost a ochranu zdraví dětí a zařadit témata na sociálně patologické jevy a ochranu životního prostředí. Naše mateřská škola vychází vstříc potřebám dětí konkrétními kroky.

MASLOWOVA HIERARCHIE LIDSKÝCH POTŘEB

Dát dítěti dobré základy do života i do vzdělání, zaměřit se na prožitkové učení, tématické a situační plánování. Získat a plně využívat poznatky o dítěti. Tento školní program plně realizovat ve třídách a to tak, aby v úzké vazbě s rodiči umožnil všem dětem optimálně rozvinout vstřícný a pozitivní vztah ke světu.

CO DÍTĚ V TOMTO VĚKU PROŽIJE A CO Z PODNĚTŮ OKOLNÍHO PROSTŘEDÍ PŘIJME, JE TRVALÉ.

4/ SWOT analýza

Název školy:

Mateřská škola, České Meziříčí

SWOT analýza pozice mateřské školy k datu: 31.8.2023

Zpracoval(a)

Jana Černá – ředitelka

Nosálová Dagmar – zástupce ředitele

Pedagogové MŠ

Silné stránky školy

Oblast materiálně technická

- vybudování nové třídy
- vybavení tříd novým nábytkem
- zmodernizování zahrady, dopravní hřiště
- rekonstrukce septiku
- oplocení zahrady
- získání sponzoru
- zapojení do projektu Zelená škola „firma Rema“
- velká zahrada podporující pohybové aktivity, plně funkční dopravní hřiště
- moderní vybavení kuchyně

Oblast vzdělávání

- zpracování ŠVP MŠ v programu Inspis
- pozornost je věnována zdravému životnímu stylu a dopravní výchově a preventivní výchově
- zdravá ŠJ
- skupinová práce na třídách
- přátelské klima mezi učiteli asistenty i provozními zaměstnanci -týmová spolupráce
- pravidelné vystoupení pro rodiče, zahradní slavnost, časopis, soutěže

Slabé stránky školy

Oblast materiálně technická

- vybavit novým kobercem červenou třídu, vymalovat
- vyřešit spolu se zřizovatelem nové prostory pro předškoláky
- zajistit obnovu ICT vybavenosti – logopedický program na IT, diaprojektor
- odhlučnění Žluté třídy
- výsadba lesíku na školní zahradě

Oblast vzdělávání

- systematicky pracovat na rozvoji řeči při běžných denních činnostech
- vytvořit vlastní strategii práce s dětmi s potřebou podpůrných opatření, vyhodnocovat její účinnost
- vzájemné hospitace
- spolupráce s jinou MŠ

- pravidelná účast pedagogů na vzdělávacích akcích
- zařazujeme plavecký výcvik, solnou jeskyni a lyžařský výcvik, depistáž pro děti, vyšetření školní zralosti
- čerpání Šablon
- využívání nových učebních pomůcek
- portfolia dětí

Oblast personální

- kvalitní pedagogický sbor sledující trendy ve výchově a vzdělávání
- nekvalifikované učitelce poskytujeme odbornou pomoc
- pracujeme na základě vymezených pravidel a vzájemně spolupracujeme
- kvalitní tým, který úzce spolupracuje a vytváří kvalitní klima školy

Oblast personální

- více podporovat profesní růst pedagogů
- podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků, které bude vycházet z cílů a potřeb mateřské školy a které bude škola využívat ke zlepšení své práce
- motivovat pedagogy k sebevzdělávání, zajišťovat vzdělávací akce na míru celému pedagogickému sboru
- získat pro spolupráci ve výchovně vzdělávacím procesu odborníky zajišťující specializované služby

Oblast organizační

- organizování vychází z plánování a řídí se vnitřními normami a směrnicemi.
 - hlavními organizačními pilíři jsou nadále ŠVP, školní řád, organizační řád, plán práce a stanovené pracovní náplně všech zaměstnanců.
 - v organizaci chodu MŠ respektujeme měnící se okolnosti, individuální potřeby dětí a umožňujeme pedagogům plně se věnovat dětem.
 - zajišťujeme překrývání přímé pedagogické činnosti učitel
- umožňujeme dětem adaptační režim tak, aby plně vyhovoval dítěti.
- dáváme dětem dostatek času a prostoru na spontánní hru, na její dokončení a případné pokračování.

Oblast organizační

- pro psychickou pohodu dětí i zaměstnanců nepřekračovat počty dětí na třídách
- více využívat zpětnou vazbu, hodnocení dětí provádět průběžně.

Spolupráce se zákonnými zástupci dětí a organizacemi

- motivujeme spolupráci s rodiči a chápeme je jako partnery.
- nabízíme rodičům konzultační hodiny, informujeme je o individuálních

Spolupráce se zákonnými zástupci dětí a organizacemi

- podporovat setkávání s odborníky
- rozvíjet spolupráci se základní školou
- pokračovat v úspěšné spolupráci se

pokrocích v rozvoji učení a domlouváme se na společném postupu při jejich výchově a vzdělávání.

- rodiče mají možnost výpůjčky odborných publikací z naší MŠ – knihovna pro rodiče. dostatečně informujeme rodiče prostřednictvím nástěnek, emailu, webu, WhatsAppu a letáčků o tom, co se v MŠ děje.
- pro další zkvalitnění práce zařazujeme dotazníky pro rodiče. Zajišťujeme pro rodiče specializované služby - spolupráci se spec. logopedem, PPP a pediatrem.
- spolupráce zřizovatele a technických služeb je na velmi dobré úrovni

Příležitosti MŠ

- podpora a aktivní zájem zřizovatele ve financování oprav, nadstandartních aktivit dětí, modernizace komplexu
- neinvestiční dotace ze státního rozpočtu na pořízení pomůcek pro rozvoj informatického myšlení dětí a jejich digitálních kompetencí
- blízkost ZŠ, možnost využití sportovního areálu, spolupráce
- široké spektrum možností spolupráce se zákonnými zástupci dětí
- aktivita a otevřenost subjektů města, neziskových organizací, spolků
- větší využití potenciálu rodičů

zřizovatelem školy

pro další zkvalitnění práce zařazovat častěji dotazníky pro rodiče

- zachovávat větší diskrétnost

Rizika (hrozby) MŠ

- tropické dny, přehřáté třídy a místnost k odpočinku dětí
- budova MŠ u hlavní komunikace
- zvýšená administrativní zátěž pedagogů a vedení školy
- zvýšený příliv dětí nepřizpůsobivých a dětí s podpurným opatřením
- navyšování cen energií, spotřebního materiálu, inflace
- syndrom vyhoření
- nezájem rodičů
- zástup za nemoc pedagogů a nepedagogů

5/ Závěr

Pro mne je jednou z priorit pěstování dobrých vztahů. Důvěra a vzájemná pomoc mezi vedením školy, zřizovatelem, zaměstnanci školy, rodiči a dětmi je základem toho, aby se škola stala vzdělávacím a kulturním centrem obce a okolí.

Tento návrh Koncepce rozvoje školy předkládá strategii rozvoje školy na tři roky. Je to návrh živý a stále se vyvíjející, který bude v budoucnu doplňován o nové prvky. K dosažení stanovených cílů bude zapotřebí vynaložit mnoho úsilí nás všech. Všichni, kdo se podíleli na jeho tvorbě jsou s výsledky seznámeni.

Na tomto dokumentu se podílel kolektiv MŠ (SWOT analýza formou dotazníkového šetření)
Byl projednán na pedagogické radě dne: 30.8.2023, po té předán zřizovateli.

Koncepce rozvoje mateřské školy je přístupná veřejnosti.

Ředitelka školy Jana Černá